

Teljes napfogyatkozás a Spitzbergákon

A sarkvidék mindig vonzó volt számomra, és a Spitzbergák is régóta szerepelt az ábrándjaimban, mint a legészakibb lehetőség, ahová az egyszerű ember is eljuthat. De mindenhez kell valami kezdő lökés, az enyém az volt, amikor felfedeztem, hogy a legközelebb esedékes teljes napfogyatkozás szerencsés esetben innen lesz látható. Úgy döntöttem, itt az idő, és mivel a szervezett utak számomra nem tűntek megfizethetőnek, kézbe vettem a szervezést. Mire egyáltalán belekezdtem és megvettem a repülőjegyet, a nagy eseményre való tekintettel a helyszínen már minden szállás megtelt, amik persze árban szintén nem az én lehetőségeimhez vannak szabva, ám örömmel fedeztem fel, hogy hivatalos kemping is működik, tehát legalísan lehet sátorozni. Na meg a sarki kaland is úgy az igazi, ha élesben zajlik.

Ilyen táblák emlékeztetnek a jegesmedve-veszélyre

Ennek első gyakorlati lépéseként a lelki ráhangolódást Norvégiában azzal kezdtem, hogy Oslóban elzarándokoltam a Fram Múzeumba. Egészen meg lehetett, hogy a legendás deszkákra léphetek. Ez a hajó megjárta az északi meg a déli sarkvi-

dék jeges tengereit, nem kisebb személyiségek vezénylete alatt, mint Fridtjof Nansen, Roald Amundsen vagy Otto Sverdrup kapitány. Belülről is be lehet járni, ahol döbbenet láttam, hogy a személyes kabinok mennyire kicsik! Nincs is bennük ágy, sőt még csak nem is pricc, hanem valami keskeny padka van, ami hosszában sem lehet több másfél méternél, ha kétfelé kinyújtom a karomat kishíján átérem. Hát ezen még én is alig férnék el, nemhogy egy megtermett férfi, a láb kinyújtásáról meg szó sem lehet, legfeljebb ülve. A síléceik viszont sokkal hosszabbak voltak a manapság használatosaknál. Miután jól kibáméskodtam magam, ha már ott volt a szomszédban, a Kon-Tiki Múzeumban is körülnéztem, ahol Thor Heyerdal hajóit lehet megcsodálni, amelyek hasonló nagyságrendű expedíciókon vettek részt a saját korukban. Igazi hősök voltak ezek a fickók, a vikingek kései utódai.

És aztán irány észak! Este szálltunk le Longyearbyen repülőterén, ahol minden érkező kapott térképet meg egy prospektust a városról. A reptér közvetlen szomszédságában az Adventfjord mellett van a kemping. Amíg elbaktattunk odáig, a -14 fokos hideg érzékletes eligazítást nyújtott afelől, hogy hová is érkeztünk. Szimpla kis túracipőmben percek alatt megdermedtek a lábujjaim. Jeges szélben egyedül sátort állítani vesződéses feladat, kesztyűben viszont végképp lehetetlen, egyszerűen küzdelmes volt. A hólapáttal eléggé melléfogtam, hó ugyanis nem nagyon volt, inkább csak jég. Viszont szerencsére eszembe jutott jégcsavart is vinni, másképp nem tudom, hogyan rögzíthettem volna a sátrat.

Errefelé több jegesmedve él, mint ember, és másnap estére már be is voltam osztva medveügyeletre, ami azt jelenti, hogy óránkénti váltásban egész éjszaka őrködik

Kirándulás egy gleccser belsejében

valaki. Körbe kell járni a tábor, és figyelni, hogy van-e valami mozgás. Ha előkerülne a jegesmedve, egy petárdaszerű kis szerkezettel riasztó lövést kell leadni, amire az otlétünk során szerencsére nem került sor. Ezen az éjszakán -16 fok volt a sátorban. A nagy nap reggelén eleinte mutatkozott egy kis felhőzet, de aztán teljesen kitisztult az ég, és minden tökéletesen alakult. Hétre jöttem értem, hogy hómobilos szafari keretében tekintsük meg a napfogyatkozást. Bent a városban a bázison ufónak öltöztünk a motorozáshoz, és kaptunk egy pár perces kiképzést a hómobil vezetéséről. Kicsit izgultam, hogy fog ez menni, de mondhatom, hogy ennél egyszerűbb gépjármű aligha létezik. Ötven kilométert robogtunk kelet felé a Tempelfjordig. A parti hegy 470 méterrel emelkedik a víz fölé, és egy szélesebb platón táboroztunk le, ahonnan tágas panoráma tárult minden irányba. A Rejmyrefjellet-hegy (614 m) fölött állt a Nap. Mindenki kipakolta az állványait, műszereit, ettünk, ittunk, készülődtünk, aztán elkezdett csökkenni a fény. Besötétedett, balra megjelent a Vénusz az égen. Szemközt a vízen túli horizonton rózsaszínben tündököltek a sötét ég alatt a hegyek. Lent a jégen egy befagyott hajó fénye világított, a napsugarak valahogy szálakra bomlottak, és furcsa

fényhálók vibráltak a havon. Ilyen látvány mellett még azt a -22 fokot sem veszi észre az ember, de sajnos hamar vége lett, a Hold mögül kivillant a gyémántgyűrű fénysugara, és ismét szétáradt a napfény. Egyszerűen pazar volt. Van, aki csak ezért a két percért utazott idáig. Éjjel kettőkor érkezett egy elkésett repülőgép, és többen már másnap délután mentek is haza.

Este -20 fok volt a sátorban, de a kempinghez tartozik egy épület is, ahol közösségi helyiség és konyha van egyben, itt lehet melegedni és barátkozni. Nemzetközi társaság gyűlt össze, a „napvadászok”, akik mindenhová elutaznak fotózni ezt a jelenséget. Van akinek ez már a tizedik napfogyatkozása volt. Nekem a harmadik, ha csak a teljesekeket vesszük figyelembe, 90% -os részlegest is láttam már, de az nem ugyanaz.

Ez a kemping volt a lakhelyem a Spitzbergákon

Éjszaka a sarki fényt lestem, de nem akart megjelenni, így aztán elcsomagoltam magamat. Kicsit később hallom, hogy kicsődülnek az emberek a házból, és kiabálnak, hogy nézd, nézd! Na erre én is kidugtam a fejemet a sátorból, és tényleg ott hajladozott fölöttünk a zöld fény! Csakhogy amikor az ember már beépítette magát éjszakára a hálósákba, nem olyan egyszerű kipattanni, cipőt, ruhát húzni, nemhogy még a fotós felszerelést is kirámolni. Szóval mire előkészülődtem addigra szépen eltűnt a fény, pedig tébláboltam még egy jó darabig, vizet melegítettem,

Napvadászok készülődnek a nagy eseményre

húztam az időt, de hiába, így aztán végül visszavonultam.

A következő napon esti túrára mentünk néhányan, egy ifjú hölgy és egy nagy mordály kíséretében felmáztunk a város fölé emelkedő 300 méteres kis hegyre, ahonnan megnéztük az alkonyati panorámát, és megesküszöm, hogy ezután még besötétedett, noha az ég alján valóban maradt egy halványabb csík. A Lonely Planet szerint ezekben a napokban exponenciálisan növekszik a nappali órák száma, és az itt eltöltött egy hetem utolsó éjszakáján már egyáltalán nem sötétedett be.

Egy újabb kiránduláson a gleccser belsejét látogattuk meg. Itt a sarki hidegben az jellemzi a jégárakat, hogy nem nagyon mozognak, csak évente néhány centimétert. Nyáron egy kicsit átalakulnak, ilyenkor veszélyes is a belsejükbe menni, de télen olyan hideg van, hogy gyakorlatilag nincs mozgás. A bejáratnál egy kis iglu alakú hóbarlangot ástak, innen létrán kellett lemászni a jégfolyosóba. Szép kerekded formák és csipkés jégcsapok váltakoztak, néhol a szikla is kilátszott, az egyik kövön a jég alatt kézfej nagyságú falevél fossziliák látszottak.

Éjszaka viharos szél szaggatta a sátramat, a porhó felhalmozódott az egyik oldalán, azt hittem, a fejemre dől az egész, de hála a jégcsavaroknak, a helyén maradt. Reggel hótalpas túrára indultunk a Trollsteinen csúcsra, bár én úgy vélekedtem, hogy ezen a firnen a hágóvas jobb választás volna, de a helyiek nyilván jobban tudják, én itt csak vendég vagyok. Sütött a Nap, egy darabig viszonylag szélvédett kuloárban haladtunk felfelé, aztán kiértünk egy fennsíkra, amelynek a túloldalán emelkedett tovább a hegy. Na itt már éreztem, hogy nagy bajban lennék, ha előző nap nem vettem volna egy arcmaszkot, így azonban épségben maradt az orrom. Ahogy viszont kiértünk a gerincre, egészen elszabadult a pokol, de még nagyobb baj, hogy a kesztyűm nem állt a helyzet magaslatán, ráadásul az egyik külső szélkesztyűm elszállt a szélben. Az ötujjas verzió itt fabatkát sem ér, komolyan félni kezdtem, hogy elfagynak az ujjaim. Óriási szél és hófúvás közepette előkotorásztam a kézmelegítő csomagocskát, amit a tenyeremben szorongatva egy kicsit javult valamit. Ilyen időben mi el se indulnánk sehova,

A totalitás pillanatai. Az előtérben útitársaim és a leparkolt hójárók

gondoltam magamban, de ezek itt harc-edzett népek. Kicsit később a többiek, akik előbbre jártak, jöttek is vissza. Hát ha a sátorban volt -20 , akkor most bőven alatta volt a hőérzet ezzel a szélviharral. Mi is megfordultunk, és a fennsíkon behúzódtunk egy kiemelkedés mögé, ahol nyugalmasabb volt, ott tartottunk pihenőt forró áfonyaszörpöt iszogatva, amiről azt mondták, hogy itt ez a helyi Red Bull. Egyszóval a sarkvidéken némileg átalakulnak az ember fogalmai a hidegről. De az tudja igazán megbecsülni a nagy teljesítményeket, aki maga is beleszagol, még ha csak ilyen szelidebb formában is. Merthogy ez még nem is az igazi tél, pedig akkor is élnek itt emberek. Aztán meg ott van a tenger! Trópuson már volt szerencsém viharban hajózni, de hogy milyen lehet az itt a jég hátán, abba jobb bele se gondolni.

Volt még egy hegymászótúránk, egy temperamentumos olasz vezetővel a Dolomitokból. Ezúttal is benéztünk egy jégbarlangba, a hegyen viszont nem fújt

végre a szél, sütött a Nap és kényelmesen élvezhettük a kilátást.

Utolsó estémen már csak néhányan lézengtünk a táborban, másfél óras őrzáratom volt az éjszaka közepén. A horizont alá lement ugyan a Nap, de nem lett igazán sötét, fél négy körül meg már szinte nappali világosság volt. Medvét nem láttam még messziről sem, de ott-tartózkodásom alatt cseh turisták lelőttek. Távolabb sátoroztak a várostól, és nem őrködtek, a kíváncsi jegesmedve meg odament megnézni őket. Valaki megsebesült, de hát az a puska azért van, hogy elriasszák a medvét, amíg még nem késő, nem pedig arra, lelőjék!

A Knud Rasmussen sarkkutatóról elnevezett repülőgép fedélzetén repültem vissza a tavasz és a sötét éjszakák felé, és ahogy elenyészett a hátunk mögött a hajnali derengés, még egy vágyam teljesült. Kinéztem az ablakon, és ott izzott az égen zöld sarki fény.

Szilágyi Lenke